

Scrisoarea lui Teodor Nica către Samson Bodnărescu (8 aprilie 1876)

Pe 2 februarie 1872, Teodor Nica¹, care își făcea studiile, împreună cu alți români, în capitala Austriei, primea un hrisov, „o diplomă pe pergament, caligrafiată cu litere chirilice și ilustrată de Epaminonda Bucevschi”. Diploma se afla în posesia lui Sextil Pușcariu, căruia Teodor Nica îi venea unchi, fiind frate cu bunica de pe mama. Diploma, publicată în *Manuscriptum* (1978, nr. 1, p. 37-38), era semnată de Vasile Grigorovici, Ion Pop, I. Slavici, Ioan Popazu, Valeriu Bologa, Hariton Ciurcu, Ioan Ciurcu, **Mihaiu Eminescu**, Niculae Oncu, Toma Micher, Ioan Hosanu, Aurel Beleş, Samoil Isopescu, Vasile Bumbac, Epaminonda Bucevschi și Mihaiu Grigorovici. Pare că autorul textului este chiar Eminescu:

„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pre pământ pace și între oameni bunăvoire.

Citește muritoriule acest hrisov al nostru și de mîngăiere împlese-va sufletul tău. Vă leat hiind de la facerea lumii 7380, iară de la Hristos 1872 și hiindure mare praznic al Stretiniei adunatu-s-au bătrânii obștei din chesariceasca cetate a Beciului și slim au făcut după vechiu obiceiul despre ceale obșești și ca să se ție în bună rînduială. Și au oblicit bătrînii precum că află-se în sãnul obști un sdravãn fecior din bun neam nãscut. Cã taică-sãu ce se zice Gheorghe Nica fost vestit negustoriu în cetatea Brașovului hiindure că de acolo capătă neamul rîmlenesc marfa cea mai bună și mai scumpă și pînă de dincolo de Țarigrad era cunoscut numele lui. Iar hii-su d-lui Toader Nica n-a voit să se îndealeatnicească cu negustoria și tare îi plăce cartea care era negustoria cea mai mare. Și încă de mic era tare deschis la cap. Și după ce o hălăduit cu ajutorul Domnului școlile obștei rîmlenești din cetatea Brașovului nu s-o îndestulat cu atãta ci mai departe o rîvnit cu duhul. Și viind de la Beciu o intrat în școala chesaricească și o învățat toate pravilele din lume și foarte tare s-o pricopsit. Cã nimica nu este pi lume ce n-ar cunoaștere că n-o stãtut numai în Beciu ci și mai departe s-o osîrdit di s-o tîlnit cu cei mai puternici împãrați din lume și și pe sfetnicii lor i-o vãzut și încă mai mult i-o împlut capul de pricopseală.”

O scurtă notă din *Dicționarul Junimii* (I. Negruzzi, *Amintiri din Junimea*, București, 2011) ni-l prezintă pe Teodor Nica: „Născ. în Brașov, în 10 fevr. 1846. Intrat în Junimea în mijlocul unei Aniversări în anul 1875. Nu scrie nimic, face acum pe avocatul în București și se arată prin Iași mai mult la Aniversări. Fost director la Ministerul de Instrucție Publică în vremea lui Maiorescu și, din această cauză, mult prețuit de Caracudă” (p. 299).

¹ „Fiu de negustor brașovean, absolvent – în prima promoție de «maturizanți» – al gimnaziului din Brașov, «doctor în drept și științele de stat» de la Universitatea din Viena, junimist convins, apreciat de Titu Maiorescu” (Magdalena Vulpe, Din documentele „României June”, în: *Manuscriptum*, , 1978, nr. 1, p. 37).

Cu ocazia banchetului aniversar din anul 1876 (despre care Negruzzi scrie că „poate nici unul n-a fost așa de nebun ca acel din anul 1876”), când *Direcția nouă / Noua direcțiune* „era prigonită, ocărâtă, huiduită”, Negruzzi, în versurile făcute cu „acea ocaziune”, nu uită nici pe Eminescu, Burlă, Bodnărescu, dar nici pe Maiorescu și Nica, primul fost ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, al doilea – director în cadrul aceluiași minister. Lor li se dedică strofa a IX-a:

„Dar pe bietul Maioresc
Din toți mai mult îl jălesc:
Ieri încă în minister
Multor ordini Cavaler
Stând la sfat cu împărați,
La senatori, deputați
Poruncind: copii avanti
Tăiați leafa lui Vizanti!,
Declarând lui Crătunesc:
«Cât voi fi nu te numesc,
Fie bun concursul tău
Eu urmez pe placul meu;
Pe profesoare-n secret
Primindu-le-n cabinet
Pe o ușă-ascunsă, mică
Știută numai de Nică»” (p. 206)

În aceeași perioadă, mai exact pe 8 aprilie 1876, Teodor Nica îi scria lui Samson Bodnărescu. Era în scrisoare și un răspuns, care îi venea, prin Teodor Nica, și lui Eminescu, la întrebarea pe care i-o punea, în scrisoarea din 3 aprilie, lui Negruzzi:

„Domnule Negruzzi,

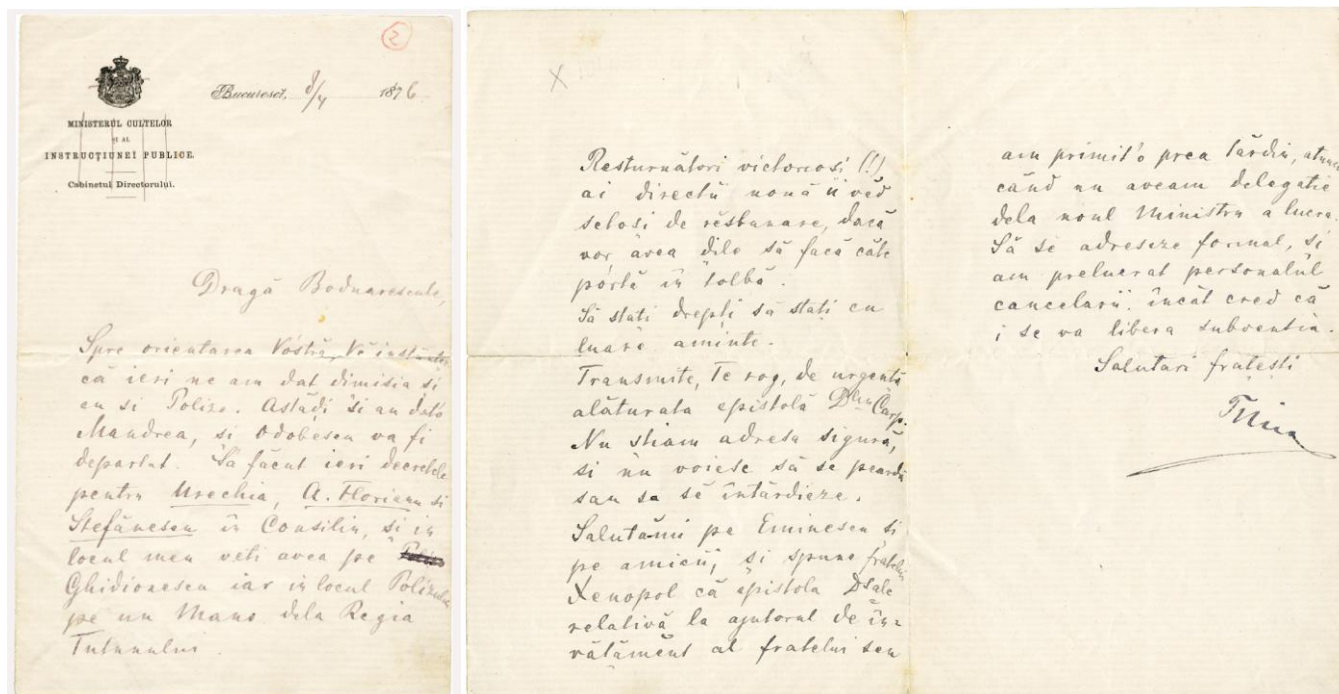
În oraș circulează zgomotul că Ministeriul ar fi căzut. Acest zgomot ne neliniștește atât pe mine cât și pe Bodnărescu... Dacă știți ceva pozitiv, vă rog să ni spuneți și nouă cât și despre vo nouă combinație de care s-ar fi vorbind. Pompiliu ș-a pregătit geamantanele și vrea să fugă la Magyar orszag. Panu se primblă cu neliniște prin Copou, deși omătul e pân'la brâu. Lambrior sedea tăcut în cafenea la Max și pe câți intră în cafenea îi întrebă ce s-aude.

Al d-voastre
M. Eminescu”.

Tot prin Teodor Nica avea să-i vină și propunerea de la V.A. Urechia de profesor la o catedră de germană la Universitatea din Iași. Eminescu condiționează însă acceptarea propunerii de libertatea opțiunii politice. În scrisoarea din 24-25 martie 1882, el îi scria

Veronicăi Micle: „Urechia mi-a propus o funcție. Am pus pe Teodor Nica să-i spuie că n-aș primi decât cu o condiție: să am libertatea deplină de-a face oricând o declarație în public că primind un post de profesor, nu devin de loc liberal și că rămân ceea ce am fost, adversar al partidului roșu și al ideilor lor” (*Dulcea mea Doamnă/Eminul meu iubit. Corespondență inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle*, București, 2000, p. 249).

Ala Sainenco,
Memorialul Ipotești

MINISTERUL CULTELOR
ȘI AL
INSTRUCȚIUNEI PUBLICE
Cabinetul Directorului

Bucuresci, 8/4 1876

„Dragă Bodnărescule,

Spre orientarea Vóstră, Vă înștiințez că ieri ne am dat dimisia și eu și Polizu. Astăzi și-au dat'o Mandrea, și Odobescu va fi depărtat. S'a făcut ieri decretul pentru Urechia, A. Florianu și Ștefănescu în Consiliu, și în locul meu veți avea pe Ghidionescu iar în locul Polizului pe un Mano dela Regia Tutunului.

Resturnători victorioși (!) ai direcției nouă îi vęd seloși de resbunare, dacă vor avea țile să facă câte portă în tolbă.

Să stați dreți să stați cu luare aminte.

Transmite, Te rog, de urgență alăturata epistolă Dlui Carp. Nu știam adresa sigură, și nu voiesc să se piardă sau să se întârzieze.

Salută-mi pe Eminescu și pe amicii, și spune fratelui Xenopol că epistola Dsale relativă la ajutorul de învățământ al fratelui seu am primit-o prea târziu, atunci când nu aveam delegație dela noul Ministru a lucra. Să se adreseze formal, și am prelucrat personalul cancelarii încât cred că i se va libera subvenția.

Salutări frățești

T Nica”

Text transcris de Mihaela Anițului,
Memorialul Ipotești